

interpretació de certes normes, de vegades difícils de valorar, i de portar-les a la pràctica, han d'agrair aquesta confiança que es posa en ells, en la seva feina, que han de fer amb llibertat, però també amb responsabilitat.

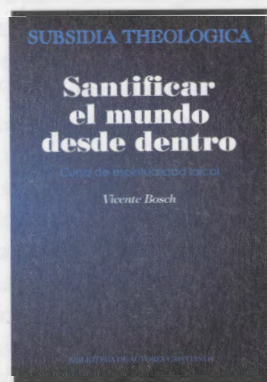
Per començar, s'han fet edicions del llibre en català i en castellà, però no hi ha dubte que el llibre mereixerà ser traduït també a altres llengües.

Ferran Blasi

Santificar el mundo desde dentro. Curso de espiritualidad laical

Vicente Bosch

BAC,
Madrid 2017
288 pàg.

L'autor, professor de teologia espiritual de la Pontificia Universitat de la Santa Creu de Roma, acaba de publicar aquest manual d'«espiritualitat laical»,

que és el fruit de quinze anys de docència d'aquesta assignatura en el cycle de llicenciatura. L'estructura de l'obra segueix una lògica interna que convé conèixer: abans de desenvolupar les qüestions referents a l'espiritualitat laical i endinsar-se, doncs, en el nucli del seu assaig, l'autor ha volgut fer un esbòs d'història i teologia del laicat, que ocupa gairebé la meitat de l'obra i que situa el lector en el context necessari per entendre la proposta d'una *espiritualitat laical*.

Comença el text amb una introducció de dos capítols que ens permeten familiaritzar-nos amb el concepte d'«espiritualitat», la seva unitat i diversitat (cap. 1), i amb l'adequat context eclesiològic que permeti copsar la necessària diversitat de carismes i vocacions al servei de la missió (cap. 2). Tot seguit, hi trobem la primera Part, formada per tres capítols. El primer està dedicat a l'estudi de l'etimologia i ús del terme «laic» a través de la història, que no és «una qüestió banal ni d'erudició estèril», ja que «el procés de formació de les paraules n'il·lumina el significat» (p. 33). Els dos següents (cap. 3: *Els laics durant l'edat Antiga i la Medieval*; cap. 4: *Els laics durant l'edat Moderna i Contemporània*) constitueixen una síntesi dels testimonis escrits que la història ens ofereix sobre els laics. La segona Part del llibre és historicoteològica, ja que tracta la identitat eclesial dels fidels laics

en la teologia i el Magisteri del segle XX: la reflexió teològica anterior al Concili Vaticà II (cap. 6), la doctrina del Concili Vaticà II (cap. 7), i la teologia i el magisteri postconciliar (cap. 8).

Després d'aquestes premisses, el professor Bosch s'endinsa en el moll de l'os del seu estudi –la vida espiritual dels fidels laics– en la tercera i última part del llibre, formada per set capítols. Comença amb un estudi de la doctrina de la crida universal a la santedat (ensenyaments bíblics, vicissituds de la història, el capítol V de *Lumen gentium*, contingut i conseqüències d'aquesta vocació divina). L'autor considera que «la qüestió del laicat i de la crida universal a la santedat (...) són temes entrelaçats que neixen i es desenvolupen al mateix temps: si s'afirma que tots els cristians estan cridats a la santedat és perquè es reconeix la dignitat de la vocació i missió laical» (p. 87).

El pas següent (cap. 10: *El món i la dimensió secular de la vida cristiana*) resulta clau, al meu parer, per entendre correctament la noció de «secularitat» en el seu valor positiu per a tots els cristians. Qualsevol batejat, «a més de ser membre del Poble de Déu, també ho és de la societat civil. (...) El món i la vida espiritual no són dues realitats paral·leles» (p. 153). Efectivament, tota l'Església té una dimensió secular, ja que té la responsabilitat de portar el món cap a Déu;

d'aquesta responsabilitat, en participen tots –també els religiosos i sacerdots–, però la manera que tenen els laics de participar en aquesta tasca és peculiar i pròpia (caràcter secular), precisament pel fet que s'insereix en tots els àmbits de la societat. Aquesta presència particular del laic a les entranyes del món per santificar-lo «des de dins, com a ferment» (LG 31), «condiciona i marca les seves relacions amb Déu, la seva vida espiritual» (p. 165), i origina una modalitat laical de l'existència cristiana, amb uns trets característics que es descriuen al capítol 11 (*La vida espiritual cristiana i la seva modalitat laical*). Tot seguit, l'autor (cap. 11) tracta la noció d'unitat de vida, un concepte clau en qualsevol experiència cristiana, però que té un ressò particular en el cas dels laics, com va remarcar insistentment Joan Pau II a l'exhortació *Christifideles laici*. «L'anàlisi del concepte d'unitat de vida del fidel laic ens condueix a la seva missió d'ordenar les realitats terrenes cap a Déu» (p. 195), una tasca que és descrita en els tres últims capítols del llibre.

Efectivament, les idees fins ara aplegades sobre la vocació i missió del laic a l'Església són, aquí, «sintèticament agrupades i projectades en les seves conseqüències pràctiques i experiències vitals» (p. 187). El títol del capítol 13 és tota una declaració d'intencions: *L'evangelització de la cultura i de la vida social, missió eclesial del*

laic. L'autor demostra que la secularitat del laic no és una simple nota sociològica o una dada fenomenològica, sinó que té un caràcter teològic i eclesial, ja que la missió de l'Església és «també amarar i perfeccionar tot l'ordre temporal amb l'esperit evangèlic» (decr. *Apostolicam actuositatem*, n. 5). Les realitats terrenals que els laics han de santificar són analitzades seguint els escenaris descrits en els documents preparatoris del Sínode de bisbes del 2012 sobre la nova evangelització: la cultura, l'economia, la política, les ciències i els mitjans de comunicació social.

Finalment, els dos últims capítols se centren en les concrecions més denses de significat i conseqüències: la santificació del treball (cap. 14) i de l'àmbit familiar (cap. 15). L'interès de la teologia pel treball comença al segle XX, però «la seva ubicació en l'àmbit de l'espiritualitat és més recent i incideix, òbviament, en la santificació dels fidels laics» (p. 213). L'autor tracta la qüestió en quatre etapes: principals ensenyances bíbliques sobre el treball; valoració del treball al llarg de la història; doctrina conciliar sobre el treball; i el treball santificable i santificador, en què s'exposen els ensenyaments de sant Josepmaria Escrivà, sintetitzats en la fórmula ternària «santificar el propi treball», «santificar-se en el treball», i «santificar els altres amb el treball».

El llibre es clou amb un capítol dedicat a «la santificació del laic en l'àmbit més connatural a l'ésser humà, aquell en què neix i es desenvolupa, originant les relacions més profundes amb els altres, i que constitueix la primera cèl·lula de la societat» (p. 237): la família o església domèstica, que té el seu model en la casa de Natzaret. L'autor recorda que el matrimoni és vocació cristiana i camí de santedat. Després, fa un interessant recorregut a través de les diverses relacions que sorgeixen en la família – matrimonials, paternes, filials, fraternes i de segon grau– des de la perspectiva de l'exercici del sacerdoci comú de tots els batejats. No hi manca una lúcida dissertació sobre la dimensió *familiar* de la condició de solter i dels qui trien el celibat apostòlic i renunciïn al matrimoni per un bé més gran: la imitació de Crist en el seu lliurament total als homes.

Tot i que es tracta d'una obra que té un origen acadèmic, està redactada amb un to senzill i una bona capacitat de síntesi. Constitueix un instrument adequat per a tots aquells lectors interessats a conèixer la història, la teologia i l'espiritualitat del laicat. Resulta especialment apropiat per als centres i instituts de teologia per a laics, que amb aquest volum podran omplir una curiosa llacuna bibliogràfica.

Eduard Ventura